

## **Finansal Gelişmenin Bankacılık Ve Sermaye Piyasası Bağlamında Gelir Dağılımına Etkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı<sup>1</sup>**

Nurullah ALTINTAŞ\*  
Mustafa ÇALIŞIR\*\*

### **ÖZ**

Ekonomilerde finansal piyasa ve kurumların derinlik, erişim ve etkinliklerin artması beraberinde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğine olan etkisini inceleme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada Türkiye'nin 1993-2016 dönemi verileri ile bankacılık ve sermaye piyasası özelinde finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi ARDL Sınır Testi yaklaşımı ile incelenmiştir. Bu yöntemden elde edilen bulgulara göre Türkiye'de bankacılık sisteminin gelişiminin, sermaye piyasası gelişimine oranla daha az olmakla birlikte gelir eşitsizliğini azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Finansal Gelişme, Gelir Eşitsizliği, ARDL Sınır Testi

### **ABSTRACT**

In the economies, the increase in depth, access and efficiency of financial markets and institutions has emerged the need of examining the impact of financial development on income inequality. In this paper, the impact of financial development on income inequality, particularly in banking and capital market, has been examined via ARDL Bound Test approach by using the data, between the years 1993-2016, of Turkey. According to the results obtained from this approach, it has been concluded that the development of the banking system, even its effects are less than capital market, reduces income inequality.

**Keywords:** Financial development, İnequality, ARDL Bounds Test

---

<sup>1</sup> Bu çalışma Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2017 yılında sunulan "Finansal Gelişme ile Gelir Dağılımı İlişkisi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

\* Sakarya Üniversitesi, SBF, İktisat Bölümü, Dr., naltintas@sakarya.edu.tr

\*\* Sakarya Üniversitesi, SBF, İktisat Bölümü, Doç. Dr., calisir@sakarya.edu.tr

## GİRİŞ

Ülkelerin finansal sistemlerinin ekonomi içindeki ağırlığının artması sebebi ile finansal sistemlerin gelişiminin iktisadi alanlara etkisi incelenmektedir. 1990'lar itibari ile de finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi teorik olarak Greenwood ve Jovanovic (1990) tarafından araştırılmaya başlanmıştır. Daha sonra Banerjee ve Newman (1993) ile Galor ve Zeira (1993) söz konusu ilişkide karşıt bir görüş olarak teoriye katkıda bulunmuşlardır.

Greenwood ve Jovanovic(1990) çalışmasını Kuznet (1955)'in analizine dayandırmakta olup; iktisadi kalkınmanın ilk başlarında hemen hemen hiç olmayan finansal yapı mevcuttur. Ekonomik büyüme döngüsünün orta aşamalarında finansal üst yapı oluşmaya başlarken; tasarruf oranları ile büyüme oranları artmakta buna karşılık yoksul ile zengin arasındaki gelir farkı artmaktadır. Ekonomik büyümenin devamında finansal yapının gelişmiş olması ile birlikte başlangıçta finansal piyasaları kullanamayan yoksul kesim aracılık hizmetlerinden faydalanarak daha fazla gelir elde edebilmekte, böylece de gelir eşitsizliği azalmaktadır. Bu hipotez literatürde ters çevrilmiş U hipotezi olarak adlandırılmaktadır.

Galor ve Zeira(1993) ise doğrusal hipotez olarak literatüre geçen çalışmasında makro ekonomik çerçevede beşeri sermaye yatırımlarının refah dağılımına olan etkisini incelemiştir. Bireylerin miras yoluyla bağlantılı olduğu ve yatırım bölünmezliğine sahip olunan bir ekonomide, yaşamın iki dönemden oluştuğu bir model ortaya konulmuştur. Sonuç olarak finansal gelişme ile birlikte yoksul kesimin daha geniş kredi seçeneklerine sahip olacağı ve daha kolay krediye ulaşımını sağlayacağını göstermektedir.

Böylece finansal piyasalardaki gelişme neticesinde karşılaşılan kredi kısıtları azalacak ve gelir dağılımındaki adaletsizlik de düşüş gösterecektir.

Galor ve Zeira(1993)'nın ortaya koyduğu sonuçlar Banerjee ve Newman(1993) tarafından da desteklenmiştir.

Bu çalışmanın amacı, finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkinin Türkiye özelinde az sayıda çalışma ile incelenmiş olduğu göz önünde tutulduğunda bu boşluğu doldurmaktır. İkinci olarak söz konusu ilişki Türkiye ekonomisinde ilk defa bankacılık ve sermaye piyasası özelinde tartışılacaktır. Bu bağlamda finansal piyasaların ve finansal kurumların gelir eşitsizliğine olan etkisi incelenmiş olacaktır.

Çalışma, bu girişin ardından üç bölüm olarak oluşturulmuştur. Birinci bölümde finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki üzerine yapılmış ampirik tartışmalar özetlenmiştir. İkinci bölümde ampirik model kurulmuştur. Üçüncü ve son bölüm ise, elde edilen ampirik sonuçların değerlendirmesini içermektedir.

## **1. UYGULAMALI LİTERATÜR ÖZETİ**

Arvas ve Kanberoğlu (2014) finansal gelişme ile gelir dağılımı ilişkisini Türkiye için 1980-2012 dönemi itibariyle ARDL yöntemi ile incelemiştir. Finansal kalkınma göstergesi olarak özel sektöre verilen kredileri, gelir dağılımı göstergesi olarak ise gini katsayısı kullanılmıştır. Elde edilen sonuca göre finansal gelişme göstergesi %1 arttığında gelir dağılımında adaletsizlik %0.04 azalmaktadır. Ekonometrik bulgular finansal kalkınma ile gelir eşitsizliği arasında negatif bir ilişkiyi işaret etmektedir.

Finansal gelişme sayesinde ülkedeki refahta bir artış kaydedileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Akmal, Ahmad ve Butt (2006) çalışmalarında Pakistan'da finansal gelişme ile gelir eşitsizliği ilişkisi 1971-2005 dönemi baz alınarak ARDL ve ECM yöntemleri ile araştırılmıştır. Analiz sonuçları finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında ters yönlü bir ilişkiyi ortaya koymaktadır. Finansal gelişme ile birlikte aracılık faaliyetlerinden faydalanmaya başlayan düşük gelirli bireyler gelirlerini artırmaktadırlar. Öneri olarak hem kısa dönemde hem de uzun dönemde finansal gelişmenin gelir dağılımına etkisi politika yapıcılar tarafından dikkate alınmalıdır

Baligh ve Pirae (2012) 1973-2010 verileri ile finansal gelişmenin gelir eşitsizliğine olan etkisini İran incelemiştir. Finansal sistemdeki gelişmeleri finansal derinlik göstergesi olarak krediler ve parasal göstergeler olarak M2 ile kullanmıştır. Gini katsayısı ise gelir eşitsizliği göstergesi olarak ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara finansal gelişmenin gelir dağılımını daha adil hale getirdiği saptanmış ve lineer olmayan model reddedilmiştir.

Muhammad Shahbaz (2013) finansal gelişme ile gelir eşitsizliği ilişkisinin Pakistan özelinde incelemiştir. Finansal gelişme, gelir eşitsizliği ve iktisadi büyüme arasında eşbütünleşme varlığı tespit edilmiştir. Finansal gelişme gelir dağılımında adaleti sağlamada ve iktisadi büyüme hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynarken, Finansal gelişmenin toplumun yoksul kesiminin gelirlerini artırdığı vurgulanmaktadır. Araştırmada gelir

dağılımında adaleti sağlamada finansal gelişmenin önemli bir rolü olduğu vurgulanmaktadır.

Shahbaz ve diğerleri (2015) 1965-2011 döneminde İran için finansal Kuznet eğrisinin geçerliliğini test etmişlerdir. Finansal gelişme ile gelir dağılımı arasında yapısal kırımların varlığında Ardl yaklaşımı ile uzun dönemli ilişki incelenmiş olup VECM granger ile nedenselliğin yönü tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre ekonomik büyüme gelir dağılımını engellerken finansal gelişme eşitsizliği azaltmaktadır. Küreselleşme ile gelir eşitsizliği arasında ‘u hipotezi’ geçerli iken Greenwood ve Jovanovic’e ait olan hipotez doğrulanmaktadır. Sonuç olarak daha iyi bir gelir dağılımı için finansal sektörün gelişmesi ve girişimcilerin finansal hizmetlere erişimi kolay hala getirilmesi önerilmektedir. Gelir dağılımını iyileştirmede bir diğer çare olarak sermaye piyasasının genişlemesi tavsiye edilmektedir.

Çetin ve Şeker (2015) finansal gelişmenin gelir eşitsizliğinin temel belirleyicisi olarak model kuran, bununla birlikte potansiyel belirleyiciler olarak ekonomik büyüme ve ticari açıklığı modele dahil eden araştırmacılar 1963-2006 dönemi için Türkiye’de söz konusu ilişkiyi test etmişlerdir. Ardl sınır testi ve Vhdm nedensellik analizi sonuçlarına göre değişkenler arasında eşbütünleşme tespit edilmiş, bununla birlikte finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerinde negatif etkisi tespit edilmiştir. Uzun dönemde finansal gelişmeden gelir eşitsizliğine doğru bir nedensellik de yazarların ortaya koyduğu bulgulardan bir tanesidir.

Sehrawat ve Giri (2015) Hindistan’da 1982-2012 döneminde finansal gelişmenin gelir eşitsizliğine etkisini Ardl yöntemi ile araştırmıştır.

Özel sektöre verilen krediler ve sermaye piyasasındaki şirketlerin değeri finansal gelişme göstergesi olarak kullanılırken Dünya bankasının oluşturduğu gini katsayısı gelir eşitsizliği için analize dahil edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre finansal gelişme Hindistan'da gelir eşitsizliğini daha da artırmaktadır. Politika önerisi olarak yoksul kesimin finansal gelişmeden daha fazla pay almasını mümkün kılacak üç yol gösterilmiştir. Birincisi banka şube sayısındaki artış, ikincisi ise Hindistanın kırsal kesiminde banka ve kredi teminini sağlama ve son olarak fakir kesimi finansa dahil etmektir.

Ahsan ve Masih (2016) 1963-2007 döneminde Hindistan'da finansal gelişmenin gelir eşitsizliğine etkisini Ardl yöntemi uygulamak suretiyle incelemiştir. Elde edilen sonuca göre finansal gelişmenin fakir kesimin daha da fakirleşmiş, zengin kesimin ise daha da zenginleşmiştir. Finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini pozitif ve anlamlı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Finansal istikrarın sağlanması ve finansal krizlerden sakınmak için finansal sektör reformlarının dikkatli bir şekilde yapılması politika önerisi olarak sunulmuştur.

Bittencourt (2010) 1980-1995 döneminde Brezilya için finansal gelişmenin gelir eşitsizliğine olan etkisini araştırmıştır. Hem zaman serisi hem de alt bölgeleri kullanarak panel çalışması yapılmıştır. Finansal gelişme göstergesi olarak M2,M3, özel sektöre verilen krediler ve kişilere verilen krediler kullanılmıştır. Finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini güçlü bir şekilde azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

## 2. MODEL VE EKONOMETRİK YÖNTEM

Bu çalışmada finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi ölçmek için aşağıdaki modelden yararlanılacaktır.

$$\text{Gini}_t = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Bank} + \alpha_2 \text{Cap} + e_t$$

Burada Gini, Frederick Solt tarafından hesaplanan SWIID veritabanından alınmıştır. Gini katsayısı ile ilgili literatürde çok sayıda veritabanları söz konusudur. Bununla birlikte kendisinden sonraki en büyük gelir eşitsizliği veri setinin iki katını kapsayan SWIID analizlerde veri probleminin önüne geçmektedir. Deininger ve Squire (1996) tarafından önerilen genel sabit ayarlamalardan kaçınıldığı bilinen SWIID bu sayede de tutarlı veriler sunmaktadır( Kotschy ve Sunde, 2017:222).

Bank değişkeni bankacılık tarafından özel sektöre verilen kredilerin GSYH içindeki payını göstermektedir. Cap değişkeni ise sermaye piyasası değerinin GSYH içindeki payıdır. Literatürde banka temelli ve piyasa temelli olarak en sık itibar gören değişkenler olan Cap ve Bank Dünya Bankası veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmada kullanılacak olan veriler yıllık 1993-2016 dönemini kapsamaktadır.

Engle-Granger (1987) ve Johansen (1988) eşbütünleşme testleri ile değişkenlerin 1.seviyede durağanlaşmaları varsayımı altında eşbütünleşme ilişkisi analizi yapılmaktadır. Eşbütünleşme analizinin yapılması için gerekli olan bu şart Pesaran ve Pesaran(1997) ile Pesaran vd.(2001) tarafından ortaya konulan Sınır Testi yaklaşımı ile ortadan kalkmıştır. Sınır testi yaklaşımının diğer eş bütünleşme testlerine göre üstünlükleri söz konusudur. Bu üstünlüklerden ilki, modeldeki değişkenlerin I(1)-I(1) yerine I(1)-I(0)

olduğunda da analize tabi tutulabilmesidir. Diğer üstünlüğü ise kısıtsız hata düzeltme modeli ile daha iyi istatistiksel sonuçlar vermesi ve özellikle küçük örneklerde daha güvenilir olmasıdır( Narayan ve Narayan, 2005:429). Bu çalışmada söz konusu üstünlüklere sahip olunması ve örnekleme uygunluğu nedeni ile ARDL sınır testi yaklaşımı ile analiz yapılacaktır.

### 3. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sınır testi yaklaşımını uygulamadan önce, modelde değişkenlerin I(2) olma ihtimaline karşı birim kök sınaması yapılması gerekmektedir. Bu sebeple Dickey ve Fuller (1981) tarafından geliştirilen ADF birim kök testi uygulanmış olup sonuçları Tablo 1’ de gösterilmektedir.

**Tablo 1: ADF Birim Kök Testi**

Değişkenler	Düzy		Birinci Fark	
	Sabit	Sabit ve Trend	Sabit	Sabit ve Trend
GINI	-0.705730 (0.8254)	-1.853691 ( 0.6437)	-3.853070 (0.0302)	-3.286884 (0.0945)
BANK	0.309599 (0.9726)	-0.906871 ( 0.9379)	-3.451106 (0.0199)	-3.999930 (0.0245)
CAP	-5.003672 ( 0.0006)	-5.186449 ( 0.0019 )	-	-

Tablo 1 incelendiğinde Gini katsayısı ve bank değişkeni sabitli model ile sabitli ve trendli modelde 1.farkta durağandır. Cap değişkeni ise iki modelde de seviyededir. Diğer bir ifadeyle ampirik analizlerde kullanılan serilerin



bazıları I(0) ve bazıları da I(1)'dir. Dolayısıyla değişkenlerin seviyeleri I(0) ve I(1) olduğundan bu değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için en iyi ve en yaygın olarak kullanılan yöntem ARDL sınır testinin kullanılması gerekmektedir.

Tablo 2'deki sınır testi sonuçlarına göre eşbütünleşme ilişkisinin varlığını gösteren F-istatistik değeri 8.39 olarak çıkmıştır. Hesaplanan test istatistiği, Paseran vd. (2001)'deki üst kritik değeri yüzde 1 anlamlılık düzeyinde aştığı görülmektedir. Bu sonuç, değişkenler arasında %1 anlamlılık düzeyinde eş bütünleşme ilişkisi olmadığını gösteren temel hipotezin reddedilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla değişkenler arasında, bir eşbütünleşme ilişkisinin varlığı tespit edilmiş olmaktadır.

**Tablo 2: Sınır Testi Sonuçları**

k	F İstatistiği	Anlamlılık Düzeyinde Kritik Deęerler		
			Alt Sınır	Üst Sınır
2	8.399391			
		1%	4.99	5.85
		5%	3.88	4.61
		10%	3.38	4.02

Gini ile bank ve cap değişkenleri arasındaki uzun dönem ilişkisinin tespit edilmesi amacıyla ARDL modeli kurulmuştur. ARDL modelinin ilk aşaması uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesi olup bu amaçla Gini ile bağımsız değişkenler arasında farklı gecikme kombinasyonları sınanarak bilgi kriterlerine göre en düşük değeri veren model uygun model olarak seçilecektir. Schwarz Bilgi Kriterine (SIC) göre ARDL (3,4,4) modeli uygun

model olarak seçilmiştir. Modelin tahmin sonuçları Tablo 3’de gösterilmektedir.

**Tablo 3: Tahmin Sonuçları**

Değişkenler	Katsayı	Standart Hata	t-istatistik	Olasılık*
GINI(-1)	0.198628	0.301728	0.658301	0.5394
GINI(-2)	0.284550	0.326994	0.870199	0.4240
GINI(-3)	-0.661709	0.265798	-2.489519	0.0552
BANK	-0.000836	0.013165	-0.063523	0.9518
BANK(-1)	-0.042829	0.017162	-2.495597	0.0548
BANK(-2)	-0.022838	0.018080	-1.263161	0.2622
BANK(-3)	0.031478	0.014412	2.184147	0.0807
BANK(-4)	0.013515	0.011788	1.146511	0.3035
CAP	-0.022804	0.005683	-4.012594	0.0102
CAP(-1)	-0.021992	0.006171	-3.563551	0.0162
CAP(-2)	-0.006189	0.004267	-1.450425	0.2066
CAP(-3)	-0.010549	0.004557	-2.314884	0.0685
CAP(-4)	-0.006409	0.006112	-1.048531	0.3424
C	58.16798	12.75542	4.560257	0.0061
@TREND	-0.334277	0.065148	-5.131071	0.0037
<b>Tanısal Test Sonuçları</b>				
<b>R<sup>2</sup></b>	0.999	<b>F istatistiği</b>		629.09
<b>Düzeltilmiş R<sup>2</sup></b>	0.997	<b>Breush-Pagan-Godfrey Heteroskedasticity test</b>		0.927
<b>X<sup>2</sup><sub>BG</sub></b>	0.839	<b>Ramsey Rest Testi</b>		0.522

Tanısal denetim sonuçlarına göre oluşturulan modelde Breush-Pagan-Godfrey testi değişen varyans, X<sup>2</sup><sub>BG</sub> otokorelasyon ve Ramsey Rest testi model kurma hatası sınanması açısından problem olmadığını ortaya koymuştur. Artık uzun ve kısa dönem ilişkilerin tespiti için ARDL modeli kurulabilmesi mümkün hale gelmiştir.

Çalışmada veri setinin yıllık olması sebebiyle uygun gecikme uzunluğu 4 olarak seçilmiş ve Schwarz bilgi kriterinden faydalanılmıştır. ARDL (3,4,4) uygun model olarak seçilmiş olup aşağıdaki Tablo 4'te uzun dönem değerleri gösterilmektedir

**Tablo 4. Uzun Dönem Sonuçları**

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Olasılık değeri
<b>BANK</b>	-0.018252	0.004623	-3.9483[0.01]
<b>CAP</b>	-0.057651	0.008681	-6.6412[0.00]
<b>@TREND</b>	-0.283639	0.013737	-20.648[.000]

Elde edilen sonuçlara göre Türkiye'de hem bankacılık hem de sermaye piyasasının gelişimi, gelir eşitsizliğini azaltmakta olup sermaye piyasasının etkisi bankacılığa göre görece daha fazladır. Finansal sistemin bütün olarak gelir dağılımında adaleti sağlamada olumlu bir rol oynadığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlar Agnello ve diğ. (2012)'nin 'Sermaye piyasasındaki gelişimin gelir dağılımında adaleti sağlamada yardımcı olduğunu ve finansal yapı açısından gelir dağılımını düzeltmede sermaye piyasasındaki kurumların bankalara göre daha elverişli olduğu' görüşlerinin Türkiye açısından doğruluğuna işaret etmektedir. Yine Kpodar ve Singh (2011) in işaret ettiği kurumlar zayıfken banka temelli finansal sistemin, kurumlar geliştikçe ise piyasa temelli finansal sistemin düşük gelirlilere daha faydalı olacağı düşüncesi de bu sonuçlarla doğrulanmaktadır

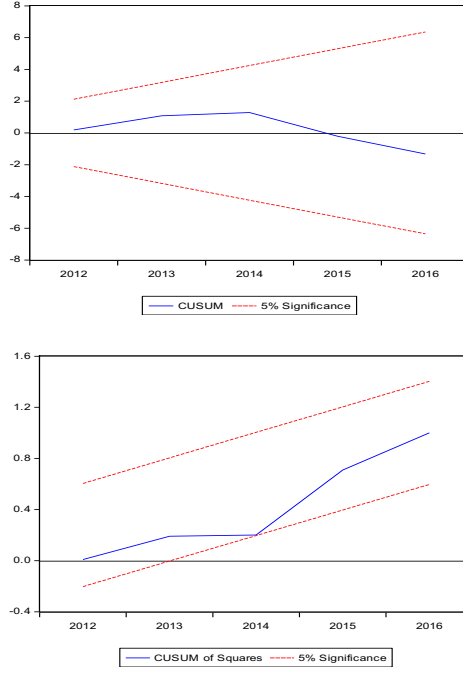
ARDL yaklaşımına göre değişkenler arasındaki kısa dönemli ilişki ise Tablo 5’de sunulmaktadır:

**Tablo 5. Değişkenler Arası Kısa Dönemli İlişki**

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Olasılık Değeri
D(GINI(-1))	0.377159	0.102684	0.0144
D(GINI(-2))	0.661709	0.171472	0.0119
D(BANK)	-0.000836	0.006860	0.9077
D(BANK(-1))	-0.022155	0.007227	0.0279
D(BANK(-2))	-0.044993	0.008916	0.0039
D(BANK(-3))	-0.013515	0.007188	0.1188
D(CAP)	-0.022804	0.002927	0.0006
D(CAP(-1))	0.023148	0.005196	0.0067
D(CAP(-2))	0.016958	0.004734	0.0158
D(CAP(-3))	0.006409	0.003372	0.1158
C	57.833703	7.915824	0.0008
ECM(-1)	-1.178531	0.160741	0.0007

Elde edilen bulgulara göre Hata Düzeltme Katsayısı(ECM(-1)) değerinin -1.17 olması hata düzeltme sürecinin uzun dönem denge değerleri etrafında azalan dalgalanmalar göstererek dengeye geleceğini göstermektedir.

**Grafik 1: Cusum ve CusumQ Grafikleri**



Tahmin edilen ARDL modelinde yapısal değişme olup olmadığının sınaması için Brown vd. (1975) tarafından önerilen Cusum ve CusumQ testleri yapılmıştır. Grafik 1’de yer alan Cusum ve CusumQ testlerinin sonuçları incelendiğinde herhangi bir yapısal kırılmanın olmadığını, uzun dönem parametlerinin %5 anlamlılık seviyesinde istikrarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

## SONUÇ

Makroekonomik dengelerin sağlanabilmesi için güçlü bir finansal sistem ve finansal istikrar son derece önemlidir. Etkin çalışan bir finansal sistem, bir ekonomideki tasarrufların hareketliliğini ve tahsisini verimli bir

şekilde tesis ederken, sosyal ve ekonomik bakımdan yüksek getirili projelerin finansmanını mümkün kılar ve istikrarlı büyümeye olanak sağlayan bir ekonomik ortama katkı yapacaktır. Ayrıca son dönemde yapılan bazı çalışmalar, finansal gelişmenin gelir dağılımı ve yoksulluk yönünden de etkileri olduğu konusunda önemli bulgular ortaya koymuştur.

Bu çalışmada 1993-2016 dönemi için Türkiye’de finansal gelişmenin gelir eşitsizliğine olan etkisi bankacılık ve sermaye piyasası özelinde incelenmiştir. Analize konu olan değişkenlerin durağanlığının ADF birim kök testi ile analiz edildiği bu çalışmada, değişkenlerin farklı seviyede durağanlaşma özelliği göstermesi dolayısı ile uzun dönemli ilişkileri ARDL Sınır Testi yaklaşımı ile test edilmiştir.

Türkiye özelinde 1993-2016 dönemi verileri kullanılarak yapılan analizler, uzun dönemde Galor ve Zeira (1993) ile Banerjee ve Newman (1993) tarafından ortaya konulan doğrusal hipotezi desteklemektedir. Finansal sistemin hem bankacılık hem de sermaye piyasası açısından gelir eşitsizliğini azaltmada önemli bir rol oynadığı tespit edilirken; bu etkinin sermaye piyasası açısından daha büyük olduğu görülmektedir.

Türkiye’de gelir dağılımında adaleti sağlamada finansal sistemin gelişiminin teoride ortaya konulanla tutarlı olması, yoksul kesimin bu sistemden yararlandığına işaret etmektedir. Sonuç olarak daha iyi bir gelir dağılımına ulaşabilmek adına finansal piyasaların ve kurumların gelişmesi ve bu sisteme erişimin daha da kolay hale getirilmesi, kısacası derinleşme ile birlikte erişim ve etkinliğin de optimal hale getirilmesi önerilmektedir.

## KAYNAKÇA

Ahsan, Z. F., & Masih, M. (2016). Exploring the nexus between income inequality and financial indicators: endemic to the Indian economy.

Agnello, L., Mallick, S. K., & Sousa, R. M. (2012). Financial reforms and income inequality. *Economics Letters*, 116(3), 583-587.

Akmal, M. S., Ahmad, Q. M., & Butt, M. S. (2006). Financial Development and Income Inequality in Pakistan: An Application of ARDL Approach. *Pakistan Society of Development Economics*.

Baligh, N., & Pirace, K. (2012). Financial development and income inequality relationship in Iran. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 12(7), 906-914.

Banerjee, A. V., & Newman, A. F. (1993). Occupational choice and the process of development. *Journal of political economy*, 101(2), 274-298.

Bittencourt, M. (2010). Financial development and inequality: Brazil 1985–1994. *Economic Change and Restructuring*, 43(2), 113-130.

Brown, R. L., Durbin, J., & Evans, J. M. (1975). Techniques for testing the constancy of regression relationships over time. *Journal of the Royal Statistical Society. Series B (Methodological)*, 149-192.

Çetin, Murat, and Fahri Şeker (2016) "Finansal Gelişmenin Gelir Eşitsizliği Üzerindeki Etkisi: Türkiye Ekonomisi İçin Ampirik Bir Kanıt." *Sosyal Bilimler Dergisi* 3.2

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 1057-1072.

Engle, R. F., & Granger, C. W. (1987). Co-integration and error correction: representation, estimation, and testing. *Econometrica: journal of the Econometric Society*, 251-276.

Galor, O., & Zeira, J. (1993). Income distribution and macroeconomics. *The review of economic studies*, 60(1), 35-52.

Greenwood, J., & Jovanovic, B. (1990). Financial development, growth, and the distribution of income. *Journal of political Economy*, 98(5, Part 1), 1076-1107.

Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. *Journal of economic dynamics and control*, 12(2-3), 231-254.

Kanberoğlu, Z., & Arvas, M. A. (2014). Finansal kalkınma ve gelir eşitsizliği: Türkiye örneği, 1980-2012. *Sosyoekonomi*, 21(21).

Kotschy, R., & Sunde, U. (2017). Democracy, inequality, and institutional quality. *European Economic Review*, 91, 209-228.

Kpodar, K., & Singh, R. J. (2011). Does financial structure matter for poverty? evidence from developing countries.

Kuznets, S. (1955). Economic growth and income inequality. *The American economic review*, 1-28.

Narayan, P. K., & Narayan, S. (2005). Estimating income and price elasticities of imports for Fiji in a cointegration framework. *Economic Modelling*, 22(3), 423-438.

Pesaran, M. H., & Pesaran, B. (1997). *Working with Microfit 4.0: interactive econometric analysis;[Windows version]*. Oxford University Press.



Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of applied econometrics*, 16(3), 289-326.

Shahbaz, M. (2013). Financial Development, Economics Growth, Income Inequality Nexus: A Case Study of Pakistan. *International Journal of Economics and Empirical Research (IJEER)*, 1(3), 24-47.

Shahbaz, M., Loganathan, N., Tiwari, A. K., & Sherafatian-Jahromi, R. (2015). Financial development and income inequality: is there any financial Kuznets curve in Iran?. *Social Indicators Research*, 124(2), 357-382.

Sehrawat, M., & Giri, A. K. (2015). Financial development and income inequality in India: an application of ARDL approach. *International Journal of Social Economics*, 42(1), 64-81.